

Eindoordeel Biesbosch

NDA	PAS	VERSLECHTERING	VERBETERDOELEN
JA - a (behoudsdoel)	1a	Wordt voorkomen.	Niet van toepassing.
JA - b (verbetering korte termijn)	1a	Wordt voorkomen.	Van toepassing en behalen van de verbeterdoelen al verwacht voor de korte (en lange) termijn.
JA - c (verbetering langere termijn)	1b	Wordt voorkomen.	Nog niet gehaald, maar behalen van de verbeterdoelen pas verwacht op de langere termijn.
JA, MITS - a (effectieve aanvullende maatregelen)	1b	Wordt voorkomen.	Nog niet gehaald, maar wel verwacht op de langere termijn met aanvullende, effectieve bron- en/of herstelmaatregelen.
JA, MITS - b (onzekere aanvullende maatregelen)	2	Wordt voorkomen.	Nog niet gehaald en ook nog geen zicht op, omdat zekerheid over effectiviteit van aanvullende maatregelen ontbreekt.
NEE, TENZIJ - a (kennisgebrek)	2	Niet uitgesloten (door kennisgebrek).	Niet van toepassing. Of: van toepassing en verwacht op de langere termijn met (al dan niet aanvullende), effectieve bron- en/of herstelmaatregelen.
NEE, TENZIJ - b (aanvullende maatregelen tegen verslechtering urgent)	2	Geconstateerd.	Niet van toepassing. Of: van toepassing en verwacht op de langere termijn met (al dan niet aanvullende), effectieve bron- en/of herstelmaatregelen.
NEE, TENZIJ - c (aanvullende maatregelen tegen verslechtering urgent; onzekere aanvullende maatregelen voor verbetering)	2	Geconstateerd.	Van toepassing, maar geen zicht op het behalen, omdat zekerheid over effectiviteit van aanvullende maatregelen ontbreekt.

1.1 Habitattypen

Tijdens het opstellen van de Natuurdoelanalyse is er geen T1-habitatypekaart beschikbaar. Van geen enkel habitatype kan daarom met zekerheid een trend worden bepaald.

1.1.1 H3260B Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, grote fonteinkruiden (subtype B).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. Nieuwe habitatype kartering is niet beschikbaar en dus is het niet zeker wat het huidige oppervlak is van het habitatype. In het beheerplan (RVO,2017) is opgenomen dat de omvang van het habitatype is toegenomen en een positieve trend heeft. Dit wordt bevestigd door Staatsbosbeheer (schriftelijke mededeling SBB, 2021). Naar alle waarschijnlijkheid is de oppervlakte toegenomen en positief.
2. Knelpunten zoals versnippering en golfslag door recreatie met boten vormen knelpunten
3. In de Biesbosch zijn veel natuurontwikkelingsprogramma's uitgevoerd.
4. Naar alle waarschijnlijkheid is het oppervlakte van het habitatype toegenomen in het gebied. In het beheerplan (RVO,2017) is opgenomen dat de omvang van het habitatype is toegenomen en een positieve trend heeft. Dit wordt bevestigd door Staatsbosbeheer (schriftelijke mededeling SBB, 2021).

1.1.2 H3270 Slikkige rivieroeveren

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2		Nee	6	

	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Toelichting:

1. Nieuwe habitatype kartering is niet beschikbaar en dus is het niet zeker wat het huidige oppervlak is van het habitatype. Naar alle waarschijnlijkheid is de oppervlakte toegenomen en positief.
2. Beperkte rivier dynamiek en versnipperd
4. In een schriftelijke mededeling van Staatsbosbeheer wordt aangegeven dat door natuurontwikkeling een verwachte toename van circa 171 ha heeft plaatsgevonden in de Sliedrechtse Biesbosch. Kort- en Langambacht ligt binnendijks maar is weer in verbinding gebracht met de Beneden Merwede waardoor het deelgebied weer onder invloed staat van het dagelijks getij. Hierdoor zijn de omstandigheden voor de ontwikkeling van H3270 Slikkige oevers sterk verbeterd.

Formulier 2: Beoordeling of verbeteropgave (uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling) gehaald wordt.

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
Beoordeling behalen verbeteropgave				
7	Is er voor het habitatype een verbeteropgave?	Ja	8	
		Nee		Stop, formulier 2 niet doorlopen Formulier 2 verwijderen
8	Is er in T1 sprake van een positieve trend in oppervlakte en kwaliteit die bijdraagt aan verbeteropgave?	Ja	11	
		Nee / Onbekend / Onzeker	9	
9	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om verdere uitbreiding van het areaal en/of verbetering van de kwaliteit te realiseren?	Nee	11	
		Ja	10	
10	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot gewenste verbeteropgave?	Ja, op korte termijn		Ja - b
		Ja, op langere termijn		Ja - c
		Nee / Onbekend / Onzeker	11	
11	Kan het doel met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn gehaald worden?	Ja		Ja, mits - a
		Nee / onzeker		Ja, mits - b
Eindoordeel				Ja - b

Toelichting:

10. In een schriftelijke mededeling van Staatsbosbeheer wordt aangegeven dat door natuurontwikkeling een verwachte toename van circa 171 ha heeft plaatsgevonden in de Sliedrechtse Biesbosch. Kort- en

Langambacht ligt binnendijks maar is weer in verbinding gebracht met de Beneden Merwede waardoor het deelgebied weer onder invloed staat van het dagelijks getij. Hierdoor zijn de omstandigheden voor de ontwikkeling van H3270 Slikkige oevers sterk verbeterd. Alhoewel er nog geen T1-kaart beschikbaar is is de trend waarschijnlijk positief.

1.1.3 H6120* Stroomdalgraslanden

Doel: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - a

Toelichting:

- Trend in zowel oppervlakte als kwaliteit is onbekend.
- Ja: afname zandafzetting, beperkte rivierdynamiek, versnipperd (delen), te hoge voedselrijkdom (incl. stikstofdepositie)
- Ja: zie tabel 6-1. Onder andere gedeeltelijk verwijderen vooroever en stenen, aanvoer rivierzand, verwijderen grote meidoornstruiken en wilgen, verwijderen steenbestorting.
- Het is niet duidelijk of deze recent uitgevoerde maatregelen de situatie van de T0-kaart hebben kunnen behouden. Dat zal blijken bij een nieuwe vegetatiekartering.

1.1.4 H6430A Ruigten en zoomen (moerasspirea)

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zoomen, moerasspirea

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2		Nee	6	

	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - b

Toelichting:

1. Door het ontbreken van een T-1 kaart is de oppervlaktetrend onbekend, maar volgens het beheerplan stabiel. Door het ontbreken van vegetatiegegevens is de T0-situatie en trend in kwaliteit van het habitatype onbekend.
2. Ja: versnippering, opkomst van de reuzenbalsemien
3. Is wel een maatregel geprogrammeerd (cyclisch beheer slikkige oevers en terugzetten vegetatie bij natuurontwikkelingsprojecten), maar nog niet uitgevoerd. Op alle andere locaties zijn geen maatregelen voorzien.
4. Aangezien er maar zeer beperkt maatregelen zijn opgenomen leidt dit niet met zekerheid tot voorkomen verslechtering
5. In tabel 7-1 zijn maatregelen opgenomen waarmee behoud gegarandeerd kan worden

1.1.5 H6430B Ruigten en zoomen (harig wilgenroosje)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit ruigten en zoomen, harig wilgenroosje

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Eindoordeel

Nee, tenzij - b

Toelichting:

1. Door het ontbreken van een T-1 kaart is de oppervlaktetrend onbekend. Het beheerplan geeft geen duidelijke verwachting. Door het ontbreken van vegetatiegegevens is de T0-situatie en trend in kwaliteit van het habitatype onbekend.
2. Ja: Versnippering (delen), afname overstromingsdynamiek, opkomst van de reuzenbalsemien.
3. Is wel een maatregel geprogrammeerd (cyclisch beheer slikkige oevers en terugzetten vegetatie bij natuurontwikkelingsprojecten), maar nog niet uitgevoerd. Op alle andere locaties zijn geen maatregelen voorzien.
4. Aangezien er maar zeer beperkt maatregelen zijn opgenomen leidt dit niet met zekerheid tot voorkomen verslechtering
5. In tabel 7-1 zijn maatregelen opgenomen waarmee behoud gegarandeerd kan worden

1.1.6 H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Toelichting:

1. Volgens het beheerplan (RVO, 2017) is de oppervlakte in de afgelopen jaren op enkele locaties toegenomen en op andere locaties weer afgenomen. Waar deze toe- en afnamelocaties liggen is niet bekend en ook niet waarom de oppervlaktes toe- of afnemen. De trend van het habitatype is daardoor ook niet bekend.
2. Vooralsnog zijn er geen knelpunten vastgesteld in de NDA. Wel zijn er veel leemtes in kennis en kan niet worden uitgesloten dat uit onderzoek knelpunten naar voren komen.
3. Ja (zie tabel 6-1); onderzoek hydrologie, verbetering waterhuishouding, vergroten rivierinvloed, intensiveren maai- en begrazingsbeheer, reguleren waterstand, inrichten hydrologisch meetnet.
4. Door de maatregelen wordt verslechtering van het habitatype voorkomen.

Formulier 2: Beoordeling of verbeteropgave (uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling) gehaald wordt.

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
<i>Beoordeling behalen verbeteropgave</i>				
7	Is er voor het habitatype een verbeteropgave?	Ja	8	
		Nee		Stop, formulier 2 niet doorlopen Formulier 2 verwijderen
8	Is er in T1 sprake van een positieve trend in oppervlakte en kwaliteit die bijdraagt aan verbeteropgave?	Ja	11	
		Nee / Onbekend / Onzeker	9	
9	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om verdere uitbreiding van het areaal en/of verbetering van de kwaliteit te realiseren?	Nee	11	
		Ja	10	
10	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot gewenste verbeteropgave?	Ja, op korte termijn		Ja - b
		Ja, op langere termijn		Ja - c
		Nee / Onbekend / Onzeker	11	
11	Kan het doel met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn gehaald worden?	Ja		Ja, mits - a
		Nee / onzeker		Ja, mits - b
Eindoordeel				Ja, mits - a

Toelichting:

8. Volgens het beheerplan (RVO, 2017) is de oppervlakte in de afgelopen jaren op enkele locaties toegenomen en op andere locaties weer afgenomen. Waar deze toe- en afnamelocaties liggen is niet bekend en ook niet waarom de oppervlaktes toe- of afnemen. De trend van het habitatype is daardoor ook niet bekend.
9. Ja, zie tabel 6-1: onder andere onderzoek naar hydrologisch beheerregime, aanvoer rivierzand, verwijderen steenbestorting, intensiveren maai- en begrazingsbeheer, reguleren waterstand en optimalisatie beheer.
10. Verwachting is dat de genomen maatregelen op korte termijn leiden tot een verbetering van de kwaliteit. Uit monitoring zal moeten blijken of dit voldoende is.
11. Maatregelen zijn opgenomen in tabel 6-1 voor het habitatype. Mocht uit de monitoring blijken dat deze maatregelen niet voldoende zijn dan zijn aanvullende maatregelen opgenomen in tabel 7-1.

1.1.7 H6510B Glanshaver- en vossenstaartheilanden (grote vossenstaart)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit glanshaver- en vossenstaartheilanden, grote vossenstaart

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a

	waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Toelichting:

- Volgens het beheerplan is het areaal ten koste van de dotterbloemhooilanden de afgelopen jaren toegenomen in de Hengstpolder. In de Simonswaard en Kraaijennest is er sprake van afname van het areaal. Dit laatste lijkt te komen door toegenomen verdroging en onvoldoende beheer. De trend voor het habitatype is niet bekend.
- Ja: toegenomen verdroging, lokaal onvoldoende beheer
- Ja (zie tabel 6-1): verbeteren waterhuishouding, afkoop erfpacht, optimalisatie beheer Hengstpolder en Louw Simonswaard, inrichten hydrologisch meetnet (zelfde deelgebieden)
- Verwachting is dat de getroffen maatregelen minimaal leiden tot voorkomen verslechtering.

Formulier 2: Beoordeling of verbeteropgave (uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling) gehaald wordt.

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
<i>Beoordeling behalen verbeteropgave</i>				
7	Is er voor het habitatype een verbeteropgave?	Ja	8	
		Nee		Stop, formulier 2 niet doorlopen Formulier 2 verwijderen
8	Is er in T1 sprake van een positieve trend in oppervlakte en kwaliteit die bijdraagt aan verbeteropgave?	Ja	11	
		Nee / Onbekend / Onzeker	9	
9	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om verdere uitbreiding van het areaal en/of verbetering van de kwaliteit te realiseren?	Nee	11	
		Ja	10	
10	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot gewenste verbeteropgave?	Ja, op korte termijn		Ja - b
		Ja, op langere termijn		Ja - c
		Nee / Onbekend / Onzeker	11	
11	Kan het doel met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn gehaald worden?	Ja		Ja, mits - a
		Nee / onzeker		Ja, mits - b
Eindoordeel				Ja, mits - a

Toelichting:

- zie vraag 1
- De genomen maatregelen kunnen ook leiden tot een (beperkte) uitbreiding van het habitatype. Of dat ook daadwerkelijk optreedt zal uit monitoring moeten blijken
- Of de uitbreiding ook daadwerkelijk op gaat treden is onzeker
- Ook in de Brabantse Biesbosch liggen potenties voor dit habitatype. Aanvullende maatregelen staan in tabel 7-1 vermeld.

1.1.8 H91E0A* Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, zachthoutoibossen. Enige achteruitgang in oppervlakte van subtype A ten gunste van subtype B is toegestaan.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- Groot deel van H91EA0 bestaat uit monocultuur met vrouwelijke exemplaren van zelfde leeftijd. Natuurlijke verjonging vindt vrijwel niet plaats, bos sterft af. In welke omvang, waar en de tijdschaal waarbinnen het huidige zachthoutoibos zal verdwijnen is onduidelijk. Daarnaast is ook niet geheel duidelijk hoe de verjonging weer op gang kan worden gebracht. De trend van de zachthoutoibossen is daarmee onzeker en waarschijnlijk negatief voor zowel oppervlakte en verspreiding als kwaliteit.
- Knelpunten: gebrek aan overstromingsdynamiek, uniforme leeftijd, gebrek aan verjonging
- Er zijn geen maatregelen getroffen voor dit habitatype
- Doordat er geen maatregelen getroffen zijn is het antwoord hier automatisch 'nee'
- Onduidelijk is of onder de huidige abiotische omstandigheden natuurlijke bosverjonging gerealiseerd kan worden. Dit moet eerst met pilots uitgezocht gaan worden. Maatregelen voor herstel overstromingsdynamiek zijn ingrijpend en daarmee onzeker of deze haalbaar zijn

1.1.9 H91E0B* Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, essen-iepenbossen. Enige achteruitgang in oppervlakte van subtype A ten gunste van subtype B is toegestaan.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het habitatype?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2		Nee	6	

	Zijn er voor het habitatype knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het habitatype?	Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het habitatype wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Zijn er uitbreidings- en/of verbeteropgave voor het habitatype?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - a

Toelichting:

1. Het habitatype is maar zeer beperkt aanwezig en trend in oppervlakte en kwaliteit is onbekend.
2. Ja; areaal is beperkt en erg versnipperd. Functionele omvang wordt niet gehaald
3. Ja (zie tabel 6-1): kwaliteitsverbetering hardhoutbos door verwijderen populier eb aanplant gewenste boomsoorten. Maatregel is nog niet uitgevoerd.
4. Doordat de maatregel nog niet is uitgevoerd is het, zeker met opkomst reuzenbalsemien, onzeker of verslechtering voorkomen kan worden.

1.2 Habitatrictlijnsoorten

1.2.1 H1095 Zeeprk

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Eindoordeel	Ja - a
--------------------	---------------

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017). De Biesbosch heeft voor de zeeprk vooral een functie als doortrekgebied. Voor de zeeprk zijn daarnaast geschikte opgroeilocaties aanwezig. Verwachting is dat de kwaliteit van de Biesbosch als leefgebied niet achteruitgaat en verslechtering wordt voorkomen.
2. Er zijn wel knelpunten (beperkte doorgang Haringvlietsluizen en beroepsvisserij), maar die liggen grotendeels buiten de N2000-begrenzing. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

1.2.2 H1099 Rivierprk

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017). De Biesbosch heeft voor de rivierprk vooral een functie als doortrekgebied. Verwachting is dat de kwaliteit van de Biesbosch als leefgebied niet achteruitgaat en verslechtering wordt voorkomen.
2. Er zijn wel knelpunten (beperkte doorgang Haringvlietsluizen en beroepsvisserij), maar die liggen grotendeels buiten de N2000-begrenzing. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

1.2.3 H1102 Elft

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
----------	-------	-------------------	----------------	-------------

1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De elft is sinds de jaren '30 van de vorige eeuw in Nederland uitgestorven. Sinds 2005 is in Duitsland sprake geweest van herintroductie en daardoor wordt de soort incidenteel in Nederland aangetroffen. De Biesbosch heeft voor de elft vooral een functie als doortrekgebied. Verwachting is dat de kwaliteit van de Biesbosch als leefgebied niet achteruitgaat en verslechtering wordt voorkomen.
- Er zijn wel knelpunten (beperkte doorgang Haringvlietssluisen en beroepsvisserij), maar die liggen grotendeels buiten de N2000-begrenzing. Daarnaast hangt eventueel herstel van de soort af van herintroductie in Duitsland en is onduidelijk in hoeverre de aantallen in Nederland weer zullen toenemen.

1.2.4 H1103 Fint

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Eindoordeel	Ja - a
--------------------	---------------

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017). De Biesbosch heeft voor de fint vooral een functie als doortrekgebied. Voor de fint zijn daarnaast geschikte opgroeilocaties aanwezig.
2. Er zijn wel knelpunten (beperkte doorgang Haringvlietsluizen en beroepsvisserij), maar die liggen grotendeels buiten de N2000-begrenzing. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

1.2.5 H1106 Zalm

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017). De Biesbosch heeft voor de zeeprk, elft, fint en zalm vooral een functie als doortrekgebied. Voor de zeeprk, elft en fint zijn daarnaast geschikte opgroeilocaties aanwezig.
2. Er zijn wel knelpunten (beperkte doorgang Haringvlietsluizen en beroepsvisserij), maar die liggen grotendeels buiten de N2000-begrenzing. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

1.2.6 H1134 Bittervoorn

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1		Ja	6	

	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017).
2. Onder de huidige condities blijven areaal en kwaliteit naar verwachting gelijk (het is onduidelijk in hoeverre rekening met ontwikkelingen als de Noordwaard is gehouden). In principe zijn voldoende leefgebieden in het Natura 2000-gebied aanwezig voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling (RVO, 2017).

1.2.7 H1145 Grote modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. De trend van de soort is onbekend vanwege het ontbreken van gegevens over de populatieontwikkeling (RVO, 2017).
2. Een knelpunt voor de grote modderkuiper is het intensief schonen van sloten. Dit gebeurt zo weinig in het Natura 2000-gebied dat de verwachting is dat voldoende leefgebied overblijft voor een levensvatbare populatie (RVO, 2017). Over het halen van de instandhoudingsdoelstelling is geen uitspraak gedaan in het beheerplan maar de verwachting is dat dit gezien het algemeen voorkomen geen probleem moet zijn.

1.2.8 H1149 Kleine modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee / onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

3. Hoewel de trend onbekend is zijn er wel aanwijzingen dat de soort in de Biesbosch mogelijk is toegenomen (RVO, 2017). Voor de soort is voldoende geschikt leefgebied aanwezig en zijn geen knelpunten bekend

1.2.9 H1163 Rivierdonderpad

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3		Ja	4	

	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- In de NDFF zijn in de periode 01-01-2012 t/m 08-06-2022¹ geen waarnemingen opgenomen uit de Biesbosch, de recentste waarneming van de rivieronderpad in de Biesbosch dateert uit 2008. In de Nieuwe Merwede wordt deze soort gevangen en tussen 1995 en 2000 is de soort afgenomen. Tussen 2000 en 2009 bleef het aantal stabiel. Voor na 2009 zijn geen gegevens beschikbaar maar de verwachting is dat de trend negatief is.
- Toenemende concurrentie met exotische grondelsoorten (marmelgrondel, pontische stroomgrondel, kesslers grondel en zwartbekgrondel)
- Er zijn geen maatregelen genomen, noch geprogrammeerd
- Doordat er geen maatregelen genomen worden is het antwoord automatisch nee
- Het is onzeker of er maatregelen te bedenken zijn die de concurrentiepositie van de rivieronderpad ten opzichte van de exoten verbetert.

1.2.10 H1318 Meervleermuis

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

¹ NDFF geraadpleegd op 08-06-2022.

Eindoordeel	Ja - a
--------------------	---------------

Toelichting:

1. De soort lijkt over de periode van 2007 tot 2020 niet in aantallen te zijn afgenomen en er lijken zelfs verblijfplaatsen te zijn bijgekomen. De trend voor de soort is daarmee stabiel.
2. Vooralsnog zijn er geen redenen om aan te nemen dat de vliegroutes in de toekomst in omvang en kwaliteit afnemen (RVO, 2017). Hoewel in het beheerplan niet is aangegeven of de instandhoudingsdoelstelling gehaald wordt, wordt aangenomen dat dit wel het geval is. Belangrijk is dat het gebied voldoende donker blijft 's nachts in de toekomst

1.2.11 H1337 Bever

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

3. Volgens het beheerplan wordt de bever inmiddels vrijwel overal in het Natura 2000-gebied waargenomen. In het beheerplan wordt gesproken over ongeveer 250 individuen en 150 burchten. In de Biesbosch komt een kernpopulatie van deze soort voor. De trend in aantallen is positief (RVO, 2017).

1.2.12 H1340* Noordse woelmuis

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2		Nee	6	

	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Toelichting:

1. Staatsbosbeheer schat de populatie rond de 10.000 exemplaren in de Biesbosch. Deze populatie is al sinds 2004 stabiel (schriftelijke mededeling SBB, 2021). Na de afsluiting van het Haringvliet is het leefgebied afgenomen door de komst van de aardmuis en rosse woelmuis. De laatste tien jaar lijkt de soort zich goed te handhaven

Formulier 2: Beoordeling of verbeteropgave (uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling) gehaald wordt.

Beoordeling behalen verbeteropgave				
7	Is er voor het leefgebied van de soort een verbeteropgave ?	Ja	8	
		Nee	stop	Alleen formulier 1 gebruiken
8	Is er in T1 sprake van een positieve trend in oppervlakte en kwaliteit die bijdraagt aan verbeteropgave?	Ja	11	
		Nee / Onbekend / Onzeker	9	
9	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om verdere uitbreiding/verbetering van het areaal te realiseren?	Nee	11	
		Ja	10	
10	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot gewenste verbeteropgave?	Ja, op korte termijn		Ja - b
		Ja, op langere termijn		Ja - c
		Nee / Onbekend / Onzeker	11	
11	Kan het doel met aanvullende effectieve maatregelengenomen op termijn gehaald worden?	Ja		Ja, mits - a
		Nee / onzeker		Ja, mits - b
Eindoordeel				Ja, mits - a

Toelichting:

8. De natuurontwikkelingsprojecten onder invloed van getijden en de rivier zijn positief voor deze soort, omdat de populatie zich hier kan uitbreiden (RVO, 2017). In het beheerplan is niet aangegeven wat de omvang en trend van de populatie is, maar voor zover bekend is de trend stabiel (RVO, 2017).
9. Ja (zie tabel 6-1): onder andere verwijderen verruigd riet Noorderplaat, optimalisatie waterhuishouding Vijf Ambachten, optimalisatie rietvegetatie Ruwen Hennip.
10. Tot nu toe is de inschatting dat de populatie stabiel is. Onzeker of de maatregelen ook daadwerkelijk resulteren in uitbreiding populatie
11. In tabel 7-1 zijn aanvullende maatregelen opgenomen waarmee de verbeteropgave gehaald kan worden.

1.2.13 H1387 Tonghaarmuts

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja – a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- De laatste waarneming van tonghaarmuts is uit 2001 (RVO, 2017). In de NDFF zijn voor de periode 01-01-2012 t/m 08-06-2022 geen waarnemingen gedaan in de Biesbosch. De recentste waarneming van tonghaarmuts in de Biesbosch dateert uit 2007. Omdat lang niet alle voor dit mos geschikte delen van het gebied onderzocht zijn, wordt in het voorjaar van 2022 een inventarisatie verricht om de omvang van de populatie in kansrijke gebieden te bepalen.
- Voor zover bekend lijken er geen knelpunten te zijn. Tonghaarmuts groeit als pioniersoort op schuine takken en jonge stammen van over het water hangende wilgen, meestal op een hoogte van 1-3 meter. Essentieel is dat zich nog geen grote matten van slaapmossen ontwikkeld hebben. Dit soort omstandigheden komen voor in open plekken in jonge wilgenbossen: tien tot twintig jaar oude verwilderde grienden en spontaan opgeschoten wilgenoibossen. Zolang deze successiestadia binnen de Biesbosch in voldoende mate voorkomen zou de soort zich moeten kunnen handhaven. Maar omdat de soort al lange tijd niet is waargenomen is ook niet geheel duidelijk of en waar er knelpunten liggen.
- Het is onduidelijk of de soort nog voorkomt in de Biesbosch. Pas na het uitvoeren van een inventarisatie kan worden bepaald of er aanvullende maatregelen nodig zijn voor het instandhouden van de soort.

1.2.14 H4056 Platte schijfhoren

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2		Nee	6	

	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- In het beheerplan is de platte schijfhoorn niet opgenomen, omdat de soort later een instandhoudingsdoelstelling heeft gekregen. Volgens het aanwijzingsbesluit is de trend van deze soort in de Biesbosch vermoedelijk stabiel. De trend in Nederland van de soort is matig ongunstig.
- Er zijn nog weinig gegevens over de verspreiding en trend van de soort. Mogelijke knelpunten zijn dan ook nog onbekend.
- Doordat de soort nog niet in het beheerplan is opgenomen zijn er ook geen maatregelen getroffen.
-
- In tabel 7-1 zijn geen specifieke maatregelen opgenomen voor de soort. Doordat de huidige situatie, trend en eventuele knelpunten onbekend zijn is haalbaarheid IHD onzeker.

1.3 Vogelrichtlijnsoorten - Broedvogels

1.3.1 A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 310 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c

6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- De reden voor het verlaten van de aalscholverpopulatie in het gebied zou de aftakeling van de nestbomen kunnen zijn. Door guanovervuiling zijn de wilgen en de populieren waar de vogels in broeden afgenomen in vitaliteit. Echter zijn er binnen het gebied voldoende alternatieve nestplekken aanwezig. Het ontbreken van nestgelegenheid lijkt dus niet een reden te zijn voor het verdwijnen van de soort. Mogelijk spelen er een aantal factoren een rol die ervoor zorgen dat de kwaliteit van het leefgebied niet geschikt is voor de vestiging van broedparen. Hier is echter nog onderzoek naar nodig.
- De komst van de zeearend kan een reden zijn waarom de populatie is vertrokken. De zeearend heeft zich in 2014 op een paar honderd meter van de voormalige kolonie gevestigd. De zeearend is een roofvogel en vormt daarmee een bedreiging voor de jonge kuikens. De boomarter kan een vergelijkbare dreiging vormen. Deze soort is een eierenrover. Tot slot kan ook watervervuiling nog steeds een negatieve rol hebben. In de Dordtse Biesbosch zijn de waterbodems gesaneerd. In de Brabantse Biesbosch is dit nog niet gebeurd. Onderzoeken naar gifstoffen in vis laten zien dat er nog steeds vervuilende stoffen aanwezig zijn in het gebied.
-
-
- Als zeearend en boomarter inderdaad een rol spelen bij het verdwijnen van de kolonies uit de Biesbosch dan is het onzeker of het doel gehaald kan worden. Vooralsnog zijn er, met uitzondering van waterbodemsanering, geen maatregelen die de negatieve populatietrend kunnen keren.

1.3.2 A021 Roerdomp

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren (territoria)

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Toelichting:

- Instandhoudingsdoel wordt sinds 2017 gehaald. Trend is positief

Formulier 2: Beoordeling of verbeteropgave (uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling) gehaald wordt.

Beoordeling behalen verbeteropgave				
7	Is er voor het leefgebied van de soort een verbeteropgave ?	Ja	8	Alleen formulier 1 gebruiken
		Nee	stop	
8	Is er in T1 sprake van een positieve trend in oppervlakte en kwaliteit die bijdraagt aan verbeteropgave?	Ja	11	
		Nee / Onbekend / Onzeker	9	
9	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om verdere uitbreiding/verbetering van het areaal te realiseren?	Nee	11	
		Ja	10	
10	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot gewenste verbeteropgave?	Ja, op korte termijn		Ja - b
		Ja, op langere termijn		Ja - c
		Nee / Onbekend / Onzeker	11	
11	Kan het doel met aanvullende effectieve maatregelengenomen op termijn gehaald worden?	Ja		Ja, mits - a
		Nee / onzeker		Ja, mits - b
Eindoordeel				Ja - b

Toelichting:

8. De natuurontwikkelingsprojecten hebben een positieve invloed gehad op het leefgebied van de soort. Sinds 2017 wordt het instandhoudingsdoel (ruim) gehaald. Er is dus voldoende leefgebied voor een draagkracht van ten minste 10 broedparen aanwezig in het gebied.
9. Ja: de Noorderplaat, Ruwen Hennip en Vijfambachten zijn in 2014/2015 heringericht voor o.a. de roerdomp. Ook de Allardpolder, Fortunapolder, Verschurenpolder en de Polder de Plomp zijn ingericht en vernat. De polders zijn ontdaan van opkomend struweel, delen zijn geplagd en de waterhuishouding is opnieuw ingericht. In de winter kan water worden ingelaten en in de zomer worden vastgehouden. Hierdoor zijn natte stukken gecreëerd waar vitaal riet kan staan.
10. IHD wordt na al (ruim) gehaald

1.3.3 A081 Bruine kiekendief

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	

5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- Volgens Sovon is er over de laatste 12 jaar geen significante verandering zichtbaar in het aantal broedparen. In de laatste telling in 2020 zijn er 18 broedparen vastgesteld. Dit is ruim onder de instandhoudingsdoelstelling. Het is onduidelijk of de oorzaken binnen het gebied moeten worden gezocht of buiten het gebied (RVO, 2017). Maar het ontstaan van nieuwe jonge rietvegetaties in natuurontwikkelingsprojecten kan een toename aan leefgebied opleveren.
- De buitendijkse rietlanden staan na het afsluiten van het Haringvliet minder onder de invloed van het getij. De combinatie van afname van de griend- en rietland cultuur en afname van getij heeft geleid tot verdroging en verruiging van de rietlanden. Door verlanding en sedimentatie komen de gorzen hoger te liggen en verdrogen ze sneller. Daarnaast kunnen verruigingssoorten en exoten zoals de reuzenbalsemien sneller verspreiden door het gebied.
- Er zijn een aantal natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd waardoor daar de situatie weer hersteld is.
- De herstelmaatregelen hebben nog niet geleid tot herstel van de populatie.
- Er zijn wel maatregelen mogelijk, maar de haalbaarheid van met name het verder openen van de Haringvlietsluizen om meer dynamiek in het gebied terug te brengen is onzeker

1.3.4 A119 Porseleinhoen

Doel: Uitbreiding omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 9 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

- Het aantal broedparen varieert sterk door de jaren heen, hierdoor is er geen trend te herkennen. Dat in gunstige jaren hoge aantallen porseleinhoenders worden geteld duidt erop dat de omstandigheden in de Biesbosch geschikt

genoeg zijn. De oorzaak van de natuurlijke fluctuaties van het porseleinhoen liggen deels buiten het gebied. Hogere aantallen porseleinhoeders zijn gevonden in jaren met hoge waterstanden in de rivieren en het onderlopen van de uiterwaarden tussen mei en juni.

2. Ja: verruiging en verdroging rietvegetaties, successie van vegetatie waardoor natte pioniermoerassen verdwijnen.
3. Natuurontwikkelingsprojecten waarbij natte pioniermoerassen zijn hersteld
4. De natuurontwikkelingsprojecten hebben niet geleid tot een hersteld van de broedpopulatie
5. Er zijn wel maatregelen mogelijk, maar de haalbaarheid van met name het verder openen van de Haringvlietsluizen om meer dynamiek in het gebied terug te brengen is onzeker. Successie blijft, zonder echt herstel van de dynamiek, een groot probleem voor deze soort. Alleen in jaren met hoge rivierafvoeren is het gebied nu geschikt als broedgebied.

1.3.5 A229 IJsvogel

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. Het leefgebied (omvang, kwaliteit, voldoende rust) is op orde voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. Het doel wordt de laatste jaren (ruim) gehaald.

1.3.6 A272 Blauwborst

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1300 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	

2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

1. De instandhoudingsdoelstelling van 1300 broedparen wordt al decennialang niet gehaald. In de Sliedrechtse en Biesbosch is het aantal in 2019 ten opzichte van 2010 afgenomen met 38%, in de Brabantse Biesbosch was dat 63%. In de heringerichte rietpolders daalt het aantal minder snel (8%).
2. Ja: successie van nestvegetatie, uitbreiding reuzenbalsemien, uitbreiding stikstofminnende soorten.
3. Ja (zie tabel 6-1): o.a. optimalisatie waterhuishouding en rietzone polder Vijf Ambachten, optimalisatie watersysteem polder Noorderplaat, verwijderen verruigd riet, optimalisatie rietvegetaties Ruwen Hennip.
4. Maatregelen hebben (nog) niet geleid tot trendbreuk en aantallen liggen nog heel ver onder instandhoudingsdoel
5. Het is onzeker of de knelpunten zodanig opgelost kunnen worden dat het instandhoudingsdoel weer gehaald gaat worden.

1.3.7 A292 Snor

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 130 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a

Eindoordeel

Nee, tenzij - c

Toelichting:

1. De kwaliteit en omvang van het bestaande leefgebied neemt af door verdroging en verruiging van de rietvelden, maar tegelijkertijd worden nieuw hoogkwalitatieve rietvelden ontwikkeld bij natuurontwikkelingsprojecten. De polders Vijf Ambachten, Ruwen Hennip en Noorderplaat zijn sinds 2010 vernat maar dit heeft nog geen effect gehad op de aantalsontwikkeling van de snor. Huidige aantallen liggen ver onder doelbereik.
2. Ja: successie en door verlanding en sedimentatie komen de gorzen hoger te liggen en verdrogen ze sneller. Daarnaast kunnen verruigingssoorten en exoten zoals de reuzenbalsemien sneller verspreiden door het gebied.
3. Er zijn diverse natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd waarbij rietmoerassen zijn verbeterd en/og nieuwe moerassen zijn ontstaan
4. De getroffen maatregelen hebben niet geleid tot een trendbreuk. Herstel van de broedpopulatie treedt niet op. Aantallen liggen nog steeds ver onder doelaantal.
5. Het is onzeker of de knelpunten zodanig opgelost kunnen worden dat het instandhoudingsdoel weer gehaald gaat worden.

1.3.8 A295 Rietzanger

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 260 paren

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. Het aantal rietzangers in Nederland is sterk afhankelijk van de omstandigheden in de overwinteringsgebieden in Afrika en dan met name de waterstanden in de Sahel. Het populatieaantal in de Biesbosch fluctueert daardoor ook per jaar. Het instandhoudingsdoel van de vogel ligt op 260 broedparen en deze wordt ruim gehaald. In 2020 werd het aantal op 595 individuen geschat. Omvang en kwaliteit van het leefgebied is voldoende voor een draagkracht van ten minste 260 broedparen. Wel vertoont de soort recent een negatieve trend. Dit zal in de gaten gehouden moeten worden.

1.4 Vogelrichtlijnsoorten - Niet-broedvogels

1.4.1 A005 Fuut

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 450 vogels (seizoensgemiddelde)

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Sinds 2009 is het aantal futen in het gebied structureel ruim boven het doelaantal van 450. Tijdens de laatste telling zijn er binnen de begrenzing van de Biesbosch gemiddeld 780 vogels geteld. Binnen het gebied is voldoende open visrijk water aanwezig die gedurende strenge winters grotendeels openblijven

1.4.2 A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 330 vogels (seizoensgemiddelde)

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4		Ja	6	

	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Sinds 2003 is het aantal aalscholvers in het gebied structureel boven het instandhoudingsdoel van 330. Tijdens de meest recente SOVON- telling in 2019/2020 zijn 436 aalscholvers waargenomen. Daarnaast heeft het gebied ook een functie als slaappleaats voor de aalscholver. Het gebied heeft voor de aalscholver naast een foerageerfunctie ook een slaappleaatsfunctie. Binnen het gebied is voldoende open visrijk water, dat in strenge winters openblijft. Vooral in de winters met een strenge vorst trekken veel vogels naar de Biesbosch. Gezien het oppervlak van de wateren en het voldoende voorkomen van rustige slaappleaatsen is de kwaliteit van het leefgebied voldoende

1.4.3 A027 Grote zilverreiger

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde) voor de functie als foerageergebied en gemiddeld 60 vogels (seizoensmaximum) voor de functie van het gebied als slaappleaats

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van zowel de seizoensgemiddelden als de seizoensmaxima worden structureel gehaald. Tijdens de meest recente SOVON- telling in 2019/2020 is een seizoensgemiddelde van 42 grote

zilverreigers waargenomen. Daarnaast heeft het gebied ook een functie als slaappleaats voor de grote zilverreiger en in 2019/2020 zijn hier 222 slapende vogels waargenomen. De trend voor het gebied als slaap en rustplaats kan niet worden bepaald (sovon). Er lijkt een populatie daling te zijn ingezet.

- De reden van de populatiedaling is onbekend. Waarschijnlijk heeft dit te maken met mildere winters door klimaatverandering. Dit is een knelpunt dat niet binnen het gebied opgelost kan worden. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van tien vogels (seizoensgemiddelde) voor de functie als foerageergebied en zestig vogels (seizoensmaximum) voor de functie als slaappleaats. Er is voldoende visrijk open water in de Biesbosch met voldoende doorzicht en rust. In strenge winters blijft het water grotendeels open.

1.4.4 A034 Lepelaar

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde)

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van 10 vogels wordt sinds 2001 structureel gehaald. In 2019 zijn er gemiddeld 49 lepelaars geteld. Vanaf 1994 is de trend positief, van de afgelopen 12 jaar kan geen trend worden bepaald. Op basis van de tellingen van de afgelopen 5 jaar lijkt er een daling te zijn ingezet. Het is niet geheel duidelijk waardoor deze daling komt en of dit doorzet.
- Voor zover bekend zijn er geen knelpunten en is onduidelijk waardoor er eventueel een dalende trend zou kunnen zijn. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van tien vogels.

1.4.5 A037 Kleine zwaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde)

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
----------	-------	-------------------	----------------	-------------

1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Van het gemiddelde aantal kleine zwanen is sinds 1980 en van de laatste 12 jaar geen duidelijke trend te zien (sovon.nl). Van het aantal slapende- en rustende zwanen is vanaf 2011 een sterke afnemende trend te zien (sovon.nl). Wat de negatieve trend heeft veroorzaakt is niet bekend.
- De Biesbosch heeft voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van tien vogels. Natte graslanden en waterplantenvegetaties zijn in voldoende mate aanwezig in de Biesbosch. Er zijn geen aanwijzingen dat er in omvang en kwaliteit van het leefgebied veranderingen hebben plaatsgevonden. In strenge winters kan het gebied veel meer dan 10 kleine zwanen opvangen. Het instandhoudingsdoel wordt echter al jaren niet gehaald. Dit is een landelijke trend die waarschijnlijk te maken heeft met een andere verspreiding van de soort over Europa door het ontbreken van strenge winters in Oost-Europa.

1.4.6 A041 Kolgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 34.200 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaapplaats

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	

5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

1. De instandhoudingsdoelstelling van 1.800 vogels (seizoensgemiddelden) wordt sinds 2012 niet meer gehaald. De trend is vanaf 1980 en van de laatste 12 jaar negatief. De trend voor slaapplaats lijkt stabiel en beweegt zich rondom het instandhoudingsdoel waarbij er sterke verschillen te zien zijn tussen de jaren.
2. Door de realisatie van natuurontwikkelingsgebieden is het oppervlak geschikt foerageergebied (grasland en landbouwgrond) sterk afgenomen. Een deel van de graslanden zal behouden blijven als foerageergebied voor ganzen en daarnaast blijft de Biesbosch wel geschikt als slaapplaats voor de kolgans. Het perspectief voor de slaapfunctie binnen de Biesbosch is goed maar het perspectief voor het foerageergebied is negatief.
3. Er zijn geen maatregelen getroffen om foerageergebied binnen de N2000-begrenzing te herstellen. De keuze voor natuurherstel is gebaseerd op het bereiken van andere doelen dan voor soorten van eiwitrijke graslanden.
4. Doordat er geen maatregelen getroffen zijn is het antwoord automatisch nee
5. Herstel van foerageergebied binnen de begrenzing is onwenselijk in verband met halen andere doelen. Een eventuele bufferzone rondom de Biesbosch voor deze soort zou een oplossing kunnen bieden, maar dan moet deze zone meetellen in de doelaantallen.

1.4.7 A043 Grauwe gans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Over de laatste 12 jaar kan voor de slapende en rustende vogels geen trend bepaald worden, maar aantallen liggen, met uitzondering van 2019/2020, allemaal ruim boven het doelaantal. De aantallen voor de foeragerende vogels liggen nog beneden het doelaantal maar de trend van de afgelopen 12 jaar is positief.
- Het gebied heeft nog voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van 2300 vogels. Door de uitbreiding van de natuurontwikkelingspolders wordt de Biesbosch aantrekkelijker als slaappleats voor de grauwe gans, maar verdwijnt er foerageergebied. Dit laatste leidt (nog) niet tot afname van draagkracht van het leefgebied tot een niveau waarop de doelaantallen niet haalbaar zijn.

1.4.8 A045 Brandgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 870 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied en gemiddeld 4.900 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleats.

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Sinds 2009 wordt de instandhoudingsdoelstelling van 870 vogels (seizoensgemiddelde) structureel gehaald. De instandhoudingsdoelstelling van de seizoensmaxima van 4.900 ook heel regelmatig gehaald. De trend is sinds de jaren 80 sterk positief, maar van de laatste 12 jaar kan geen trend worden bepaald.
- Door natuurontwikkeling is het foerageergebied van de brandgans afgenomen. Maar de draagkracht van het gebied is dus nog steeds voldoende om de doelaantallen te halen.

1.4.9 A050 Smient

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
----------	-------	-------------------	----------------	-------------

1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - c

Toelichting:

1. Laatste 12 jaar is er sprake van een significante afname van het aantal smienten. De afname komt mogelijk door afname van graslandareaal als gevolg van natuurontwikkeling.
2. Er zijn geen maatregelen getroffen om foerageergebied binnen de N2000-begrenzing te herstellen. De keuze voor natuurherstel is gebaseerd op het bereiken van andere doelen dan voor soorten van eiwitrijke graslanden.
3. Er zijn geen maatregelen getroffen om foerageergebied binnen de N2000-begrenzing te herstellen. De keuze voor natuurherstel is gebaseerd op het bereiken van andere doelen dan voor soorten van eiwitrijke graslanden.
4. Doordat er geen maatregelen getroffen zijn is het antwoord automatisch nee
5. Herstel van foerageergebied binnen de begrenzing is onwenselijk in verband met halen andere doelen. Een eventuele bufferzone rondom de Biesbosch voor deze soort zou een oplossing kunnen bieden, maar dan moet deze zone meetellen in de doelaantallen.

1.4.10 A051 Krakeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	

5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Tijdens de SOVON-telling in 2019/2020 zijn 6.068 kraakeenden waargenomen. Vanaf 1980 is er een significante groeiende trend te zien van >5% per jaar. Ook de laatste jaren nemen de aantallen van de soort in de winter in lijn met de landelijke trend toe (Terlouw et al., 2020). De trend van de kraakeend is sinds 1980 sterk positief. Ook van de laatste 12 jaar is de trend sterk positief. Omvang en kwaliteit leefgebied is dus op orde.

1.4.11 A052 Wintertaling

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- In 2019 zijn er gemiddeld 3627 vogels geteld. Landelijk wisselt de populatie sterk afhankelijk van de mildheid van de winters. Ook tijdelijk een groter voedselaanbod en nieuwe moerasnatuur trekt de soort aan. De trend is sinds 1980 en van de afgelopen 12 jaar positief en ver boven doelaantal. Draagkracht leefgebied is dus ruim voldoende voor behalen van instandhoudingsdoel.

1.4.12 A053 Wilde eend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - b

Toelichting:

- Tijdens de meest recente SOVON-telling in 2019/2020 zijn gemiddeld 1.357 wilde eenden waargenomen. De aantallen nemen al jaren af, corresponderend met een landelijke afname (RVO, 2017). De aantallen liggen al jaren ver onder het doelaantal. Mogelijk speelt een verschuiving van het overwinteringsgebied op Europese schaal een rol bij het aantalsverloop. Wilde eenden lijken in toenemende mate noordelijker te blijven overwinteren (RVO, 2017). Daarnaast is een belangrijke oorzaak voor de achteruitgang van de soort gecorreleerd aan de ontwikkelingen in de broedpopulatie van de soort. Door lage kuikenoverleving in de broedtijd neemt de populatie in omvang af.
- Een oorzaak kan zijn dat er nog steeds sprake is van jacht op de wilde eend ondanks dat hiervoor afspraken zijn gemaakt. Een ander mogelijk knelpunt is de toenemende recreatie in het gebied. Met name de pleziervisserij die al voor zonsopkomst in het gebied komen. Dit zorgt voor verstoring van de rust in het gebied. ...
- Er zijn geen specifieke maatregelen getroffen voor deze soort
- Doordat er geen maatregelen getroffen zijn is het antwoord automatisch nee
- Indien verstoring door recreatie voorkomen wordt en jacht op de soort verboden wordt zou de kwaliteit van het leefgebied weer optimaal kunnen worden voor een draagkracht van gemiddeld 4000 vogels. Er lijken verder geen andere knelpunten te spelen die de kwaliteit van het leefgebied negatief beïnvloeden.

1.4.13 A054 Pijlstaart

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	

3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van 70 vogels wordt sinds 2002 structureel gehaald. In 2019 zijn gemiddeld 172 vogel geteld. De trend is vanaf 1980 positief. De afgelopen 12 jaar is de trend op basis van de telgegevens niet aantoonbaar, maar wel ruim boven het doelaantal. De draagkracht is dus op orde.
- Er zijn geen knelpunten

1.4.14 A056 Slobeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstellingen van 270 slobeenden werden gehaald vanaf 2010 tot 2018. Tijdens de meest recente SOVON-telling in 2019 werd de doelstelling niet meer gehaald en werden er gemiddeld 259 exemplaren geteld (sovon.nl). Vanaf 1980 is de trend nog positief, maar van de laatste 12 jaar kan geen trend worden bepaald

2. Er zijn geen knelpunten bekend. Een toename van natte natuur zal vermoedelijk leiden tot een toename van de soort in het gebied. Daarnaast zullen vermoedelijk door klimaatverandering meer slobeenden in Nederland overwinteren en niet doortrekken naar Frankrijk. Echter, de tellingen uit 2018 en 2019 laten een sterke daling zien. Het is onbekend waardoor deze recente daling in populatie komt en of deze daling doorzet de komende jaren.

1.4.15 A059 Tafeleend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 130 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Nee, tenzij - b

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van 130 vogels wordt sinds 2002 gehaald op 2007/2008 en 2013/2014 na. Tijdens de meest recente SOVON-telling in 2019/2020 zijn 163 waarnemingen gedaan. De trend in de Biesbosch sinds 1980 is negatief, maar van de afgelopen 12 jaar is geen trend aantoonbaar.
- De soort is zeer gevoelig voor recreatie. Een aandachtspunt voor de trend van de soort is de toenemende recreatie in het gebied. Met name de pleziervisserij die al voor zonsopkomst in het gebied komen. Dit zorgt voor verstoring van de rust in het gebied. Daarnaast is de populatie tafeleenden in de Biesbosch de laatste jaren afgenomen door de afname van het voedselaanbod (schriftelijke mededeling Staatsbosbeheer, 2021).
- Nee
- Doordat er geen maatregelen getroffen zijn is het antwoord automatisch nee
- In de Biesbosch zijn in de winter grote concentraties van vogels te vinden op de spaarbekkens (buiten de begrenzing). Door de spaarbekkens te betrekken bij het N2000-gebied ontstaat een veel groter rustgebied dat meegeteld mag worden. Daarnaast dient verstoring door recreatie voor zonsopkomst voorkomen te worden en moet onderzoek gedaan worden naar de eventuele achteruitgang van voedselaanbod.

1.4.16 A061 Kuifeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van 3.800 wordt sinds 2002 structureel gehaald. Tijdens de laatste SOVON-telling in 2019/2020 zijn er 7.791 waarnemingen van de kuifeend gedaan. De trend van de populatie is sinds 1980 positief, maar van de afgelopen 12 jaar is er geen trend aantoonbaar op basis van de telgegevens.
- Hoewel er knelpunten zijn in de vorm van recreatie is er voldoende leefgebied voor de kuifeend aanwezig. Met de inrichting van enkele natuurontwikkelingspolders is de kwaliteit en de omvang van het leefgebied voor de kuifeend toegenomen. Ook is de verbeterde waterkwaliteit positief voor de voedselomstandigheden van de kuifeend.

1.4.17 A068 Nonnetje

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5		Ja		Nee, tenzij - b

	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. Een trendanalyse voor nonnetjes is erg moeilijk, omdat de aanwezigheid van overwinterende dieren sterk afhankelijk is van de weersomstandigheden. Nonnetjes trekken namelijk met milde winters niet weg uit het Oostzeengebied, waardoor de overwinterde aantallen in de Biesbosch met zachte winters erg laag zijn. Daarentegen vormt de Biesbosch bij erg koude winters waarbij het Marker- en IJsselmeer dichtvriezen een toevluchtsoort en kunnen er honderden nonnetjes aanwezig zijn in het gebied. Door klimaatverandering komen strenge winters echter nauwelijks nog voor. Tijdens de laatste telling van de soort in 2019 zijn gemiddeld 18 exemplaren aanwezig in de Biesbosch, zie Figuur 5 79. Dit is net onder de instandhoudingsdoelstelling van gemiddeld 20. Vanaf 1980 is er een positieve trend te zien in het aantal nonnetje in de Biesbosch. Van de afgelopen 12 jaar kan echter geen trend worden aangetoond. ...
2. Nee: het gebied heeft voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van twintig vogels. Er is voldoende visrijk open water in de Biesbosch, dat in strenge winters grotendeels openblijft.

1.4.18 A070 Grote zaagbek

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. Tijdens de laatste telling van de soort in 2019 zijn gemiddeld 58 overwinterende grote zaagbekken geteld. Dit ligt ruim boven de instandhoudingsdoelstelling van 30 exemplaren. Sinds 1980 is er een positieve toename te zien in het aantal zaagbekken. Hoewel er de laatste jaren een daling ingezet lijkt te zijn kan er van de afgelopen 12 jaar geen trend worden bepaald en liggen de aantallen nog altijd ruim boven het doelaantal.

2. Nee: het gebied heeft voldoende draagkracht voor het instandhoudingsdoel van twintig vogels. Er is voldoende visrijk open water in de Biesbosch, dat in strenge winters grotendeels openblijft.

1.4.19 A075 Zearend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensmaximum).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

1. In 2019 werden er gemiddeld 7 exemplaren waargenomen, dit is ver boven de instandhoudingsdoelstelling van 2. De trend voor de zeearend is sinds 1989 en ook de afgelopen 12 jaar sterk positief. Draagkracht is dus ruim voldoende voor gemiddeld 2 vogels.

1.4.20 A094 Visarend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6 vogels (seizoensmaximum).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3		Ja	4	

	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- De instandhoudingsdoelstelling van 6 vogels wordt sinds 2006 structureel gehaald. De aantallen visarenden kunnen door de weersomstandigheden jaar op jaar sterk verschillen. De trend is sinds 1980 en van de afgelopen 12 jaar positief.

1.4.21 A125 Meerkoet

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Het instandhoudingsdoel van 3.100 vogels wordt sinds 2008 structureel gehaald. De meest recente telling in 2019 laat 5852 individuen zien. De trend van de populatie is zowel sinds 1980 positief, maar inde afgelopen 12 jaar is op basis van de gegevens geen trend aantoonbaar. De draagkracht van het gebied is momenteel nog ruim voldoende voor het behalen van de doelaantallen.

2. Op dit moment zijn er geen knelpunten waardoor de draagkracht zodanig afneemt dat doelaantallen niet meer behaald worden.

1.4.22 A156 Grutto

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 60 vogels (seizoensgemiddelde).

Formulier 1: Beoordeling of minimaal behoudsdoelstelling gehaald wordt

Vraag nr	Vraag	Mogelijk antwoord	Ga naar vraag:	Eindoordeel
1	Is er t.o.v. T0 sprake van een stabiele of positieve trend in oppervlakte én kwaliteit van het leefgebied van de soort?	Ja	6	
		Nee / Onbekend / Onzeker	2	
2	Zijn er voor het leefgebied van de soort knelpunten (incl. stikstof) gesignaleerd die kunnen hebben geleid tot verslechtering van het leefgebied?	Nee	6	
		Ja / Onbekend	3	
3	Zijn er maatregelen genomen of geprogrammeerd om negatieve trend of knelpunten op te heffen?	Ja	4	
		Nee	5	
4	Leiden deze maatregelen met voldoende zekerheid tot het benodigde effect (realisatie van condities waarbij verslechtering van het leefgebied van de soort wordt voorkomen)? Hierbij kan een deskundigenoordeel een rol spelen.	Ja	6	
		Onzeker		Nee, tenzij - a
		Nee	5	
5	Kan verslechtering met aanvullende effectieve maatregelen genomen op termijn voorkomen worden (behoud wordt gehaald)?	Ja		Nee, tenzij - b
		Nee /onzeker		Nee, tenzij - c
6	Is er een verbeteropgave voor het leefgebied van de soort?	Ja		Zie formulier 2
		Nee		Ja - a
Eindoordeel				Ja - a

Toelichting:

- Sinds 2008 wordt de instandhoudingsdoelstelling met een seizoensgemiddelde van 60 vogels structureel gehaald. In 2019 werden gemiddeld 197 geteld. Voor de laatste 12 jaar is geen trend aantoonbaar, maar liggen de aantallen nog steeds ruim boven het doelaantal. Voor slapende en rustende grutto's is vanaf 2010 geen trend aantoonbaar als ook gekeken wordt naar de telling van 2020 (niet opgenomen in NDA). De negatieve trend die leek te ontstaan op basis van data t/m 2019 heeft niet doorgezet.
- Nee: het gereedkomen van de Kleine Noordwaard en de vergroting van de rivierdynamiek heeft ervoor gezorgd dat de Biesbosch aantrekkelijker is geworden voor de grutto's en op dit moment bevat de Biesbosch voldoende draagkracht voor het bereiken van het instandhoudingsdoel. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is wel dat de rustgebieden ontoegankelijk blijven voor recreatie.